

СТАНОВИЩЕ

от

Доц. д-р ГЕОРГИ ВЕСЕЛИНОВ ГАНЧЕВ EMBL-HSG
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен **„ДОКТОР“**

в област на висше образование - 3. „Социални, стопански и правни науки“
професионално направление - 3.6. „Право“
докторска програма - „Граждански процес“

Автор: Деница Георгиева Колева

Тема: Подведомственост и подсъдност в исковия процес

Научен ръководител: проф. д-р Силви Василев Чернев, ПУ

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

I. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със Заповед № РД-21-1995/14.11.2024 г. на проф. д-р Румен Младенов - Ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „ПОДВЕДОМСТВЕНОСТ И ПОДСЪДНОСТ В ИСКОВИЯ ПРОЦЕС“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Граждански процес“. Автор на дисертационния труд е г-жа Деница Георгиева Колева – редовен докторант в докторска програма Граждански процес към Катедрата по гражданскоправни науки в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ с научен ръководител проф. д-р Силви Василев Чернев от ВУЗ – ЮФ на ПУ „Паисий Хилендарски“ и ЦЮН при Бургаски свободен университет, адвокат и арбитър.

Докторант Деница Георгиева Колева е завършила специалност „Право“ в Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ през 2014г. Във времето от октомври 2017г. до 2024г. е редовен докторант към Катедрата по гражданскоправни науки в ПУ, като е отчислена с право на защита.

Професионалният и живот е свързан с надграждане и трупане на безценен опит в класически професии за юристите, с използване на възможностите за изява и придобиване на нови знания, умения и способности, със задълбочено вникване в тънкостите на материята. Упражнява типични дейности, свързани с работата в адвокатска кантора – от стажант до пълноправен адвокат, със специфичните задължения и отговорности. Практикува юридическата професия на свободна практика, включително първоначално като младши адвокат, като е прекъсвала поради майчинство. Владее свободно английски език, и има основни познания по испански, което е предпоставка да ползва в оригинал литературни източници, както и да контактува с колеги в международен мащаб, вкл. да обогати собствените си професионални познания по интересуващата я материя.

Представеният от Деница Георгиева Колева комплект с материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с приложимата нормативна уредба в областта, включително релевантния Правилник за развитие на академичния състав в ПУ, като съдържа изискуемите документи. Наред с дисертационния труд и автореферат, докторанта е приложил и 4 (четири) публикации - научни доклади и статии, по или във връзка с избраната тема.

II. Актуалност на тематиката

Разработения дисертационен труд на тема „Подведомственост и подсъдност в исковия процес“ е посветен на повече от интересна и заслужаваща внимание юридическа проблематика в образователен и научно-приложено аспект. Изследвани са важни институти на гражданскопроцесуалното право, актуални и с огромно практическо значение. Избраната тема е съобразена с професионалното развитие на докторанта, както и с безспорната ерудиция и безценен практически опит на научния ръководител проф. д-р Силви Чернев.

III. Познаване на проблема

Докторанта демонстрира професионално познаване същността на изследваната проблематика – законодателна уредба и доктрина, съчетани с широко използване и препратка към натрупалата се богата съдебна практика. Показана е способност за внимателно ползване на литературни източници, творчески коментар и анализ на повдигнатите въпроси в материята.

IV. Методика на изследването

Избраната методика на изследване, включваща общи и специални научни методи на изследване - исторически и сравнително-правен анализ на уредбата, както и приложимите способности за тълкуване на действащата правна уредба с поглед върху достиженията на родната доктрина и юриспруденция, допринасящи

за по-задълбочено разглеждане на повдигнатите въпроси в материята. Тематиката предполага широко ползване на богатата съдебна практика, което позволява постигане на поставената цел и получаване адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд, както и спомага за безспорната му практическа насоченост и интерес за практикуващи юристи. Сполучливо са използвани чуждоезикови източници по релевантната материя.

V. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд, носещ характеристиките на монографично произведение, е в обем от 224 стандартни страници. Съдържанието на научната работа включва заглавна страница, съдържание, списък на използваните съкращения, увод, три глави, посветени на проблемите на подведомствеността и подсъдността, заключение и библиография. Всяка глава детайлно е подразделена чрез параграфи точки и подточки, означени с арабски цифри. Направени са общо 588 бележки под линия, както и референции към 83 съчинения на български език и към 10 на чуждестранни автори, публикувани на английски, руски и немски език. В изложението има препратка към актове от съдебната практика. Направени са предложения *de lege ferenda* на съответните места в научната работа. Езикът и използваните изразни средства прилягат на научна разработка от такъв мащаб.

В уводната част на дисертационния труд докторанта очертава обхвата на работата, въвежда и изяснява понятията, върху които надгражда същинското си изложение. Обозначени са целите и задачите на научното изследване.

В Глава първа е разгледана общата характеристика на институтите на подведомствеността и подсъдността в исковия процес и са направени съответни разграничения между тях. Направен е интересен исторически обзор, изследвано е понятието за гражданско дело, обърнато е внимание на т. нар. „косвен съдебен контрол“, упражняван от гражданските съдилища спрямо административни актове, анализирани са институтите в качеството им на процесуални предпоставки.

Глава втора е посветена на въпросите на подведомствеността на гражданските дела. Направен е исторически преглед на основанията за съществуването на особени юрисдикции, тяхната компетентност, както и конституционносъобразността им. Разгледани са и свързани въпроси на подведомствеността и арбитражността на гражданските дела, вкл. обжалваемостта на определението, с което съдът се произнася по заявен отвод за арбитраж, както и на други съдебни постановления в материята. На вниманието на читателя са представени и обосновани редица интересни и дискуссионни хипотези.

В следващата Глава трета се разглежда по-обстойно подсъдността по граждански дела в исковия процес. Обърнато е внимание на различните класификации на подсъдността съобразно избрани критерии, като изследването се фокусира върху родовата и местната подсъдност. Направено е разграничение между понятията за „търговски спор“ и „търговско дело“. Включени са и възникващи дискуссионни въпроси на усложненията в исковия процес, и по-конкретно при обективно съединяване на искове. Изследването на местната подсъдност изхожда от основния разграничителен критерий на общи и специални за определяне на местна подсъдност, както и на възможните колизии между тях. Специално внимание в изложението е отделено за изясняване на последиците, до които се стига при нарушаване на различните видове подсъдност. Представена е актуалната съдебна практика, като анализите са пространни и заслужаващи внимание от заинтригуваната аудитория. Изследвани и предложени са мотивирани изводи, свързани с различните възможности с оглед на наличните хипотези.

В заключението, докторантът обобщава резултатите от научното изследване, както и се съдържат някои конкретни предложения за подобряване на съществуващата нормативна уредба.

VI. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Разработения дисертационен труд има подчертана монографична насоченост. В него докторантът навлиза в дълбочина и достига до същностни изводи във връзка с изследваната материя, посветена на подведомствеността и подсъдността в гражданския процес. Проблематиката е разгледана подобаващо, както развитието в исторически и сравнително-правен аспект, така и във функционална зависимост и взаимовръзка с други процесуални институти.

Най-общо, изтъкнатите и от докторанта иновативни, научни приноси моменти, могат да бъдат обобщени, както следва:

1. Научният труд представлява първо пълно и цялостно изследване на многообразните въпроси, свързани с подведомствеността и подсъдността на гражданските и търговските дела в общия исков процес и в особените искиви производства в гражданския процес, както с оглед цялостното изследване на проблема, така и при действието на настоящия ГПК. Трудът обобщава становищата в съдебната практика и правната доктрина и предлага самостоятелно разрешение на възникващите дискуссионни въпроси.
2. Във връзка с естеството на правилата, разпределящи делата между общите и административните съдилища, докторантът обосновава, че те уреждат подведомствеността на делата, а не тяхната подсъдност, но постановеният в нарушението им съдебен акт е недопустим, а не нищожен.

3. Направени са приноси изводи за арбитражируемостта във връзка с уговарянето на арбитраж относно облигационни искове по спорове, свързани с вещни права върху движими вещи, както и спорове за изпълнението, респ. последиците от неизпълнението на други задължения по такива облигационни договори.
4. Съобразено с промените и динамиката на нормативните промени, докторантът анализира и предлага заслужаващи внимание изводи във връзка с релевантната местна подсъдност в различни хипотези – чл.чл. 113, 114, 115, ал.2, искове срещу малолетни.
5. Приноси са изводите по отношение на последиците от нарушаване на правилата на подсъдността на гражданските дела, в случая на разглеждане и решаване на делото от окръжния съд, докато искът е бил подсъден на районния съд, вкл. направената връзка на комбиниране на порока с нарушена местна подсъдност, респективно последиците от това (чл.270, ал4 ГПК).
6. Заслужаващо внимание е виждането, че на касационно обжалване подлежи и въззивно определение за отмяна на определение на първата инстанция (при наличие на изрично произнасяне), с което тя е приела, че делото ѝ е подсъдно.
7. De lege ferenda са дадени редица интересни и заслужаващи внимание предложения за законодателни изменения.

Съобразно достигнатите научни постижения, резултатите от дисертационния труд, биха могли да бъдат полезни в редица насоки - усъвършенстване на действащата правна уредба, подобряване и уеднаквяване практиката на съдилищата, в процеса на обучение на студентите по право, както и в ежедневната работа на всички практикуващи юристи по релевантната материя.

VII. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с разработваната от докторанта тема са представени и 4 (четири) научни публикации, в това число публикувани доклади от научни форуми, които са плод на дългогодишни и плодотворни професионални усилия. Същите отразяват постижения и научни резултати на дисертационния труд, включително които са допълнително развити в настоящата работа.

VIII. Автореферат

Съдържанието и качеството на представения автореферат са в съответствие с изискванията, като по същество достоверно отразяват основните

резултати, постигнати от докторанта в процеса по научно списване на дисертационния труд.

IX. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

По дисертационния труд, разбира се, могат да се направят и някои полезни бележки, които не намаляват цялостното достойнство на научното изследване, като с оглед на възможността за съобразяването им от докторанта в бъдещото си професионално развитие, и/или при евентуално публикуване на научната работа, бих могъл да спомена:

Дисертационният труд като цяло е добре структуриран, но, като че ли, все още би могъл да се допълни и прецизира, включително балансира, съобразено с най-добрите практики за подобен вид научна работа, което ще придаде допълнителна стойност на творбата.

Някои от направените изводи, безспорно, могат да бъдат поставени под съмнение, включително когато засягат въпроси, по които има вече изразени становища с тежест в доктрината или са в подкрепа, респективно в противовес, на приведена съдебна практика. Независимо от това, авторите мисли и изводи, включително много от предложенията *de lege ferenda*, определено заслужават внимание, като са обосновани и толерантно изложени. В действителност, при евентуално допълнително и по-пълно прецизиране, научните приноси ще се обогатят, а творческата работа и удовлетворение от постигнатото биха могли само да спечелят.

В действителност, научният труд би могъл да бъде значително по-задълбочен и да се навлезе още повече в проблематиката, особено що се отнася до подсъдността в исковия процес. Изследваната материя е с огромно практическо значение, има натрупала се голяма по обем съдебна практика, и очаквано предполага една дисертационна работа да съдържа детайлен поглед, разглеждане и висококачествен анализ на множеството дискуссионни въпроси и хипотези в релевантната област. Така например, различните видове особена местна подсъдност (включени в пар.3 т.2 „задължителна местна подсъдност“, т.3 „други видове специална местна подсъдност“ и т.4 „местна подсъдност поради връзка между делата“) са разгледани в рамките на по няколко страници (при съществуващи процесуални разработки, които са им отделили многократно повече, както и на богата, вкл. разнопосочна, съдебна практика), докато те определено заслужават отделянето на значително по-голямо внимание.

В този смисъл, от един дисертационен труд се очаква да надрасне използването му преимуществено като полезен практически ориентиран

справочник, и да предложи на специалистите в материята задълбочен поглед и анализ по интересувашата ги сложна и многопластова проблематика.

Удачно би било научния труд да съдържа обобщена извадка на използваната съдебна практика (не само на тълкувателната), което ще бъде в значително улеснение и от несъмнена полза за любознателния читател.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд „Подведомственост и подсъдност в исковия процес“ съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторант Деница Георгиева Колева притежава задълбочена образователна подготовка, теоретични знания и професионални умения по научната специалност Граждански процес, демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване, както и потенциал за творческо развитие и професионално самоусъвършенстване.

Поради гореизложеното, определено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и ***предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор' на Деница Георгиева Колева*** в област на висше образование: 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6. „Право“, докторска програма: „Граждански процес“.

31 Януари 2025 г.

Изготвил становището:

Доц. д-р Георги ГАНЧЕВ EMBL-HSG